`

ИЗВЕШТАЈ

Испитување на јавното мислење за примена на мерки за безбедност на интернет

Март, 2018

ДИУ СТАР-ДТ ДООЕЛ, ул. Димитар Мирасчиев бр.11, Скопје,
star_dt3@yahoo.com, FB: StarDtMk, 070-322-203

СТРУКТУРА НА ИЗВЕШТАЈОТ

ВОВЕД 3

МЕТОДОЛОГИЈА.. 4

СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОК 5

ГЕНЕРАЛНИ НАОДИ...8

ДЕЛ 1- ТИПОВИ НА УРЕДИ ЗА ПРИСТАП НА ИНТЕРНЕТ И ИНТЕРНЕТ УСЛУГИ..........................11

ДЕЛ 2- ПРИМЕНА НА МЕРКИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ, УПОТРЕБА НА ЛОЗИНКИ...............................22

ДЕЛ 3- САЈБЕР БЕЗБЕДНОСТ...33

ДЕЛ-4 ЕЛЕКТРОНСКИ ПЛАЌАЊА И ЕЛЕКТРОНСКО БАНКАРСТВО..43

ДЕЛ-5 СОЦИЈАЛНИ МРЕЖИ-КОРИСТЕЊЕ И МЕРКИ НА ПРЕТПАЗЛИВОСТ...............................51

 ДИУ СТАР-ДТ ДООЕЛ, ул. Димитар Мирасчиев бр.11, Скопје,
star_dt3@yahoo.com, FB: StarDtMk, 070-322-203

ВОВЕД

Прашалникот е направен со цел да го испита јавното мислење во однос на моменталната состојба и нивото на свест кај граѓаните за:

- Примена на мерки за безбедност на интернет
- Степен на користење на електронски Online услуги и електронско банкарство
- Нивоа на познавање на граѓаните за потреба од заштита на личните податоци при работење на интернет
- Примена на мерки за безбедност на социјалните мрежи кои ги преземаат граѓаните
- Типови на уреди за пристап на интернет што се користат

Испитувањето беше направено на популација 15+ години во Република Македонија на бројка од 1400 испитаници. Земениот примерокот беше согласно Номенклатурата на територијални единици - НТЕС ниво 3 за статистички региони (8 единици) на Државниот завод за статистика на Република Македонија.

МЕТОДОЛОГИЈА

Начин на прибирање на податоци

Собирањето на податоците беше направено од страна на обучени анкетари преку директно испрашување на испитаниците. Прашалникот се состоеше од 5 дела и вкупно 46 прашања кои генерлано се состоеја од понудени одговори со право на избор на еден или повеќе понудени алтернативи.

Дел 1 се однесуваше на примена на мерки за безбедност на интернетот од страна на граѓаните на Република Македонија, нивото на познавање за потребата од заштита на личните податоци при употребата на интернетот како и типови на уреди кои се користат за пристап на интернет. Овој дел содржи 9 прашања.

Дел 2 го покрива делот на примена на мерките за претпазливост и употреба на лозинки при користењето на електронските уреди. Овој дел е застапен со 14 прашања.

Дел 3 содржи 9 прашања во однос на познавањето не терминот и значењето на *сајбер безбедност,* како и можните мерки кои граѓаните ги познаваат и превземаат за да се зашитат себе си или членовите на своето семејство од можен сајбер криминал.

Дел 4 е застапен со 7 прашања главно фокусирани на употребата на електронско банкарство и практики при електронски плаќања, како и сомнежи поврзани со истите.

Дел 5 се однесува на прашања за социјалните мрежи, нивна употреба, како и познавањето на политиките за зачувување на приватноста при користењето на социјалните мрежи. Овој содржи 7 прашања.

Време на собирање на податоци

Податоците се собрани во период од 12.02.2018 до 4.03.2018

Контрола

Во финалната анализа се земени комплетно пополнети прашалници согласно правилата за конзистентност и логичка контрола

СТРУКТУРА НА ПРИМЕРОК

При спроведување на истражувањето е формиран случаен репрезентативен примерок, кој по компаративната анализа ги задоволува регионалните квоти во однос на пол, националност и возраст (податоци земени од Државниот Завод за Статистика). Истиот се состои од 1400 испитаници.

Графички приказ на примерокот

Во однос на регионот, најголема застапеност има на Скопскиот регион со 29,6% од вкупниот број на испитаници. Североистиочниот, Полошкиот, Пелагонискиот и Југоисточниот регион имаат слична застапеност со околу 11%. После нив следуваат Југозападниот регион со 9,4% и Вардарскиот со 9,1%, додека најмала е застапеноста на Источниот регион со 6,6%.

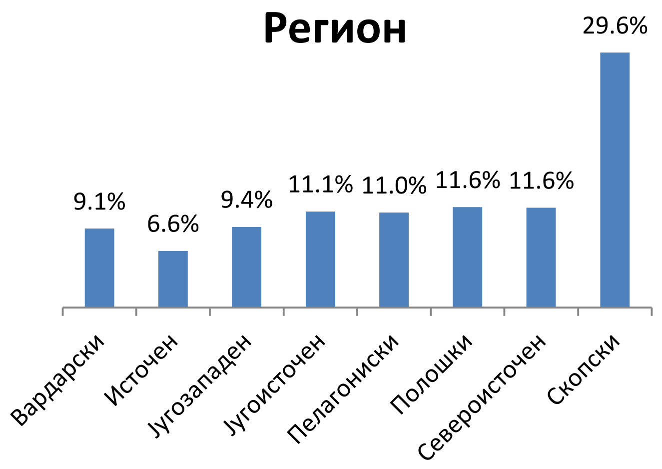

Примерокот е балансиран во родовата застапеност со опфатени 52% женски испитаници и 48% машки, додека пак во однос на населеното место околу три четвртини од испитаниците (73%) се од урбана средина, наспроти 27%кои доаѓаат од рурална средина

Во однос на возраста, најголем број на испитаници се наоѓаат во граничните рамки на возраст од 15 до 24 години и над 60 години возраст.

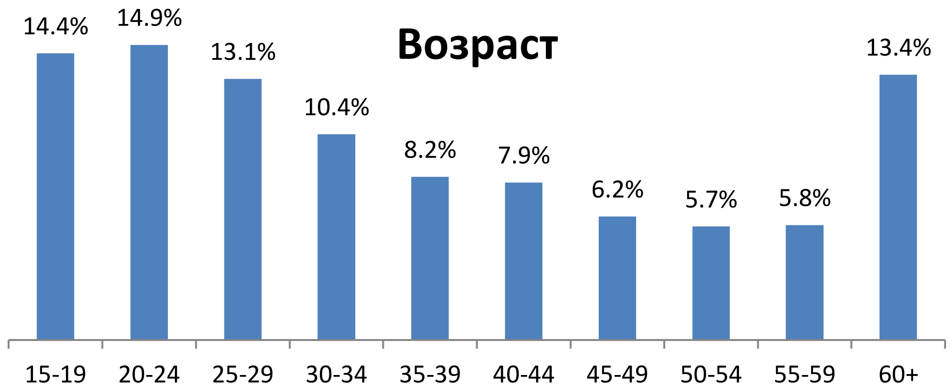

Скоро половина од примерокот се состои од испитаници кои спаѓаат во категоријата вработени, односно 42,9%. После нив следува категоријата на студенти и невработени со 21,6% и 17,5% последователно, категоријата на пензионери со 9,1% и најмалата застапеност на категоријата самовработени испитаници со 8,8%

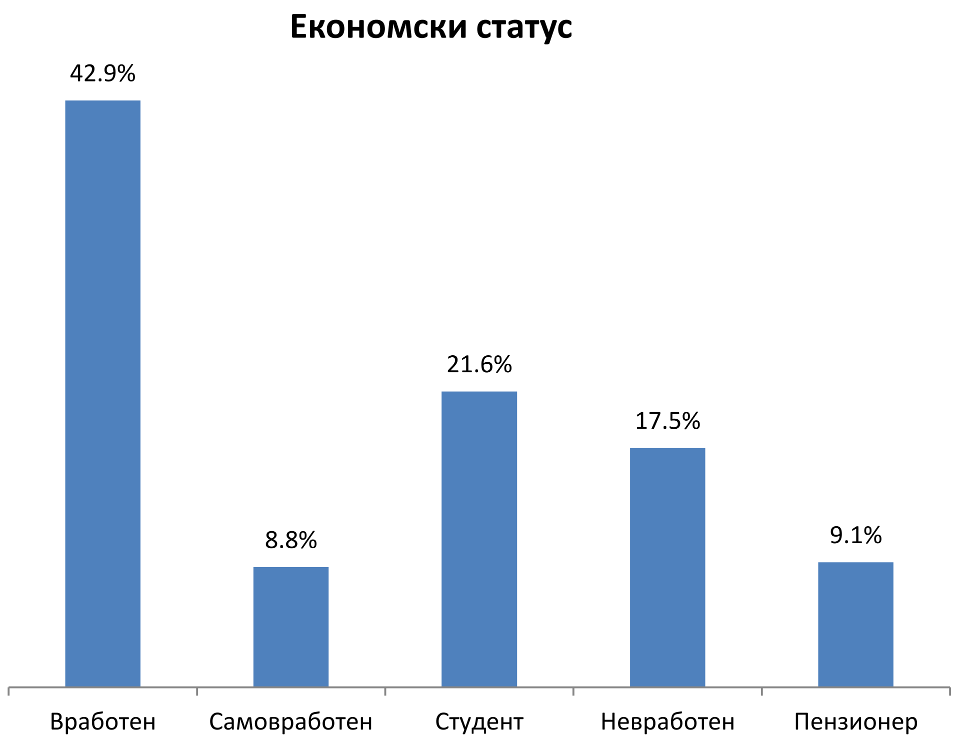

Последниот фактор на анализа на примерокот е образованието, при што се забележуваат максимални 48,8% испитаници со средно образование, и минимален број од 5,1% испитаници со магистерски или докторски студии како и 3% испитаници кои се без образование.

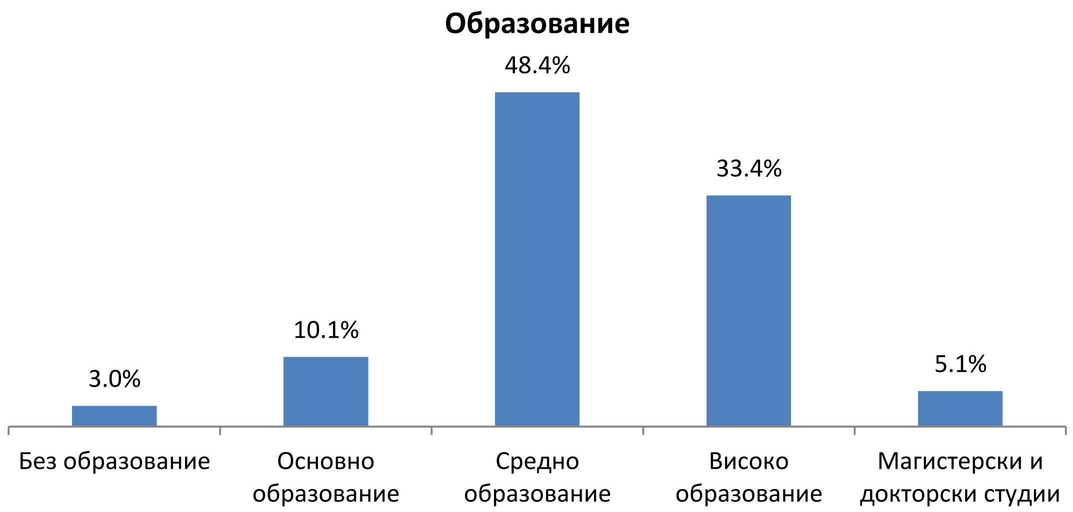

ГЕНЕРАЛНИ НАОДИ

Употребата на интернет е застапена кај 90% од популацијата. Над 80% од испитаниците од секој регион засебно користи интернет, при што постои статистички значајна разлика помеѓу регионите. Во однос на полот, не постои значајна разлика, и повторно постои застапеност од над 88% користење на интернет. Значајно се разликуваат испитаниците од урбана и рурална средина во однос на користењето, со предност на урбаната средина. Во однос на возраста, најголема застапеност од 99% на користење на интернет може да се забележи кај најмладата возраст од 15-19 години, додека најмала кај испитаниците кои се над 60 години со само 45,5% користење. Студентите исто така имаат највисока стапка на користење на интернет со 99,7% и значајно се разликуваат од останатите групи. Разлика постои и кај различните нивоа на образование, со предност на групата испитаници со завршени Магистерски и Докторски студии (98.6%). Најголем процент од испитаниците користат компјутер за прикачување на интернет (87,6%), и користат интернет во својот дом скоро секој ден (84,1%). На работното место секој ден интернет користат само 56,1% од испитаниците, за разлика од 21,6% кои никогаш не користат интернет на работно место. 82,8 % користат интернет на сопствениот смартфон секојдневно, и околу половина од корисниците (53,8%) користат интернет секојдневно на друг место како училиште, универзитет или сајбер-кафе. Интернетот најмногу се користи за социјални мрежи (83,7%) а најмалку за продавање на стоки и услуги (13,3%). Кога се работи за мобилниот интернет, 83,8% од испитаниците го користат повторно за користење на социјални мрежи, додека само 12% за продавање на стоки и услуги. Популацијата е најмногу загрижена за купување на стоки или услуги преку интернет. Во однос на заштитата на приватноста при користење на интернет, 54,7% од испитаниците инсталирале анти-вирусна програм во последните неколку години. Над половина од испитаниците користат сопствен интернет за поврзување на јавни места (опцијата за HotSpot) и само една четвртина се поврзува на мрежа која е бесплатна и не е заштитена со лозинка. Вкупната популација најмногу е засегната од злоупотреба на личните податоци преку интернет, како и кражбата на лозинки и навлегувањето во приватноста.

Само 64% од вкупната популација превзема одредени мерки за безбедност при користење на уредите. Превземањето на мерки статистички значајно се разликува кај различните региони, со најголема застапеност во Југозападниот регион кај 72,5% од популацијата и најмала кај испитаниците од Југоисточниот реон со 45,7% застапеност. Помеѓу половите не постои значајна разлика во однос на мерките на безбедност, но постои помеѓу испитаниците од урбана и рурална средина. Најмладата возрасна група од 15 до 19 години како најголем корисник на интернет услугите е застапена и со најголем процент на превземени мерки на безбедност (79,2%), со иста процентуална застапеност како и студентите. Во однос на образованието, 70,8% од испитаниците со завршени магистерски или докторски студии имаат најголем процент на превземени мерки на безбедност, додека најмал имаат испитаниците со основно ниво на образование (39,7%). Од испитаниците кои преземаат мерки за безбедност при користење на уред, само 69% активираат анти-вирусна програма пред прва употреба

на уредите, и околу 83% ги ажурираат податоците. Во однос на ажурирањето, над половина од испитаниците имаат уреди кои постојано се вклучени на Auto-update. Како најголем проблем во однос на мерките за безбедност е наведена потребата за нивно плаќање. Од вкупната популација на испитаници, 74% користат лозинки за пристап кон уредите за користење, од кои најголем дел (60,3%) се состојат од комбинација на букви, броеви и симболи. Лозинките најчесто се чуваат во компјутер или запишуваат на друго место, а голем број од испитаниците навеле дека ја помнат лозинката. Над половина од испитаниците во последниот период ја измените лозинката на социјалните мрежи. Можноста за дво-факторска автентикација е искористена од само 24% од испитаниците. Од останатите 76%, половина не знаат за таа опција. Само една третина од испитаниците прави безбедносна копија на податоците на облак (cloud), но само една петтина го врши зачувувањето секој ден. Околу 44% од испитаниците зачувувањето го прави поретко од 3 пати месечно.

Со сајбер-безбедноста се запознаени 63% од популацијата,од кои најмногу испитаници од Североисточниот регион. Помеѓу машките и женските испитаници не постои разлика во однос на запознаеноста со сајбер безбедност. Разликата постои помеѓу испитаниците од урбана и рурална средина со предност на урбаната (65,5%), испитаниците од возрасната група на 25 до 29 години (83,7%) вработените испитаници (71,4%) како и испитаниците со највисокиот степен на образование (77,8%). Од нив само 11,4% се многу добро информирани со ризиците од сајбер криминалот. Околу половина од популацијата е информирана преку медиумите. Најголем дел од испитаниците се загрижени за сопствените лични податоци и нивното чување од веб страните, како и од јавните сервиси и институции. Половина од луѓето избегнуваат да откриваат лични податоци преку интернет, и 41,2% веруваат дека ризикот да се стане сајбер жртва се зголемува. Само 21.6% сметаат дека можат да се заштиат од сајбер криминал преку анти-вирусен софтвер. Во однос на криминалните активности, над половина од популацијата е загрижена од кражба на идентитетот и станување жртва на измама со користење на банкарска картичка. Една петтина од популацијата била жртва на сајбер насилство, најмногу преку откривање на штетен софтвер. Во однос на преземањето мерки при доживување криминал, над половина од популацијата би повикала полиција во случај на кражба на идентитет, наидување на материјал со детска порнографија или измама со користење на банкарска картика. Околу 37% би се обратиле на веб страница или добавувач при измама при електронско купување, и 35,1% при хакирање на социјална мрежа. Кога станува збор пак за заштита на детето од вознемирување на интернет, најголем дел (33,8%) би разговарале со детето во врска со ризиците од употреба на интернет, и би го следеле детето во врска со неговите активности (30.1%).

Електронските плаќања се застапени кај 40% од популацијата, од кои најмногу кај испитаниците од Североисточниот регион. Не постојат разлики помеѓу користењето во однос на полот и средината, но постојат во однос на возраста, работниот статус и образованието. Најмногу се користат кај испитаниците од возрасна група од 25-29 години (60,3%), кај самовработените испитаници (56,9%) и испитаниците со највисоко ниво на образование (65,3%). Од 60% на испитаници кои не користат електронско банкарство, најголемиот дел (24,1%) преферираат одење во банка. Корисниците на

електронско банкарство генерално го користат еднаш до три пати месечно. Електронските плаќања, пак, се користени од страна на 41% од испитаниците, и тие како и електронското банкарство со најголема фрекфенција на користење од еднаш до три пати на месечно ниво. Над половина од испитаниците прават електронска трансакција на веб-страна која добро ја познаваат, а само 6,8% ја проверуваат URL адресата. Загриженоста во врска со безбедноста при овие процеси е со среден интензитет.

Кога станува збор за социјалните мрежи, исите се користени од страна на 84% од испитаниците, од кои најмногу во североисточниот регион (89,5%), кај женските испитаници (87,3%). Во однос на возраста, најголем процент на корисници, односно 98,6% се на возраст од 20 до 24 години. Најголеми корисници се студентите со 97%, како и во однос на образованието испитаниците со високо образование (93,4%). Скоро 91,4% од популацијата ја користи Facebook како социјална мрежа. По неа, најзастапени се Viber со 76,8% и Instagram со 50,8%. Најголем број од испитаниците на социјалните мрежи ги споделуваат вистинското име и личната фотографија, додека најмал број го споделува мобилниот телефон. Од оние испитаници кои не користат социјални мрежи, половина не се заинтересирани, а околу една третина не знае што претставува социјална мрежа. Во однос на политиките на приватност, запознаени се само 51% од испитаниците од вкупната популација, од кои 45,7% делумно се согласуваат за нивната ефективност додека 5,6% воопшто не се согласуваат со тоа. Само 10,7% испитаници веруваат во политиките за приватност. Во најголем процент случаи испитаниците делумно веруваат, додека 16,1% воопшто не верува во политиките за приватност.

ДЕЛ 1- ТИПОВИ НА УРЕДИ ЗА ПРИСТАП НА ИНТЕРНЕТ И ИНТЕРНЕТ УСЛУГИ

1. Дали употребувате интернет

База: вкупна популација (N=1400)

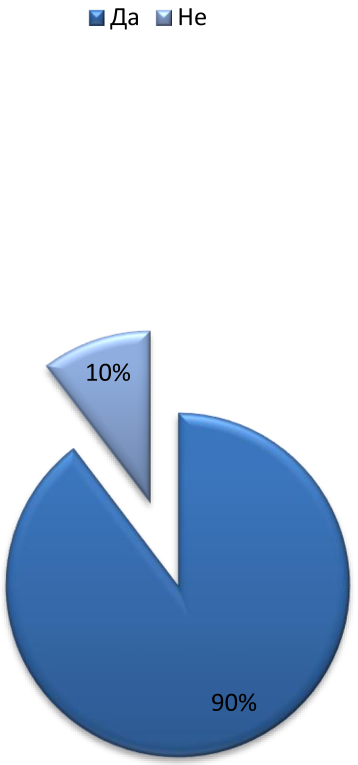

	Вардарски	Источен	Југозападен	Југоисточен	Пелагониски	Полошки	Североисточен	Скопски	Машки	Женски	Урбана	Рурална
База	128	92	131	156	154	163	162	414	666	734	1020	380
Sig				0,00					0,54		0,00	
Да %	91,4	82,6	88,5	95,5	96,1	87,7	92,6	86	88	91,1	92,3	82,6
Не %	8,6	17,4	11,5	4,5	3,9	12,3	7,4	14	12	8,9	7,7	17,4
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Вработен	Самовработен	Студент	Невработен	Пензионер	Без Образование	Основно	Средно	Високо	Магистерски и докторски
База	202	208	184	145	115	111	87	80	81	187	601	123	303	245	128	42	141	677	468	72
Sig						0,00							0,00					0,00		
Да %	99	99,5	98,4	97,9	96,5	97,6	90,8	93,8	82,7	45,5	97,2	94,3	99,7	78	48,4	66,7	59,6	90,5	98,1	98,6
Не %	1	0,5	1,6	2,1	3,5	2,7	9,2	6,3	17,3	54,5	2,8	5,7	0,3	22	51,6	33,3	40,4	9,5	1,9	1,4
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

2. Кои уреди ги користите за да пристапите на интернет?

База: популација која користи интернет (N=1255)

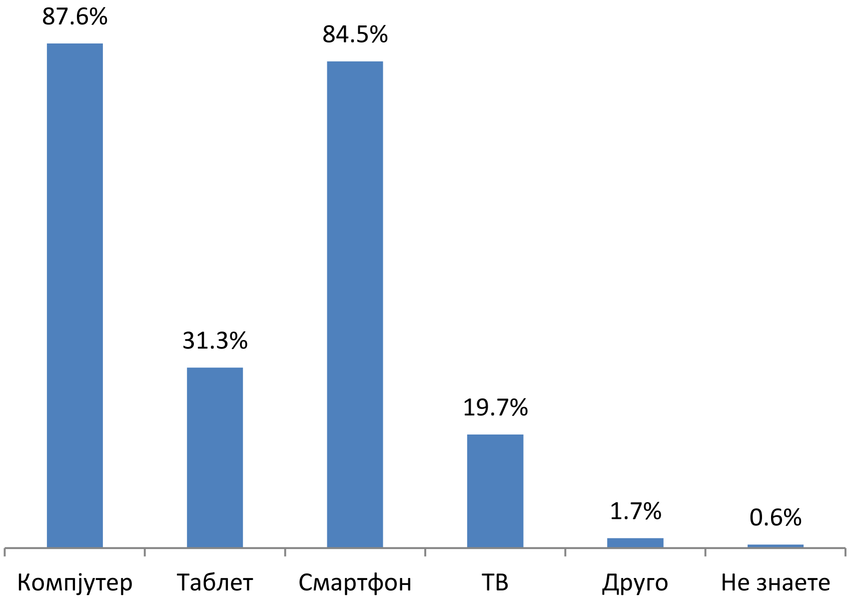

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

3. Фрекфенција на користење на електронски уреди

База: популација која користи интернет (N=1255)

	Секој ден или скоро секој ден	Два или три пати неделно	Еднаш неделно	Два или три пати месечно	Помалку од претходно наведеното	Никогаш	Немам интернет пристап	Total
Користите интернет дома, во Вашиот дом	**84,1**	**9**	**3,4**	**0,8**	**0,7**	**0,7**	**1,3**	**100**
Користите интернет на Вашето работно место	**56,1**	**12,1**	**1,9**	**0,5**	**1,5**	**21,6**	**6,3**	**100**
Користите интернет на Вашиот мобилен уред (лаптоп, смартфон, таблет, итн.)	**82,8**	**9,8**	**1**	**0,8**	**1,4**	**2,9**	**1,4**	**100**
Користите интернет на друго место (училиште, универзитет, сајбер-кафе, итн.)	**53,8**	**14,2**	**4,9**	**4,9**	**5,7**	**11,8**	**4,9**	**100**

Податоци прикажани во %

4. За кои од следниве активности користите Интернет?

База: популација која користи интернет (N=1255)

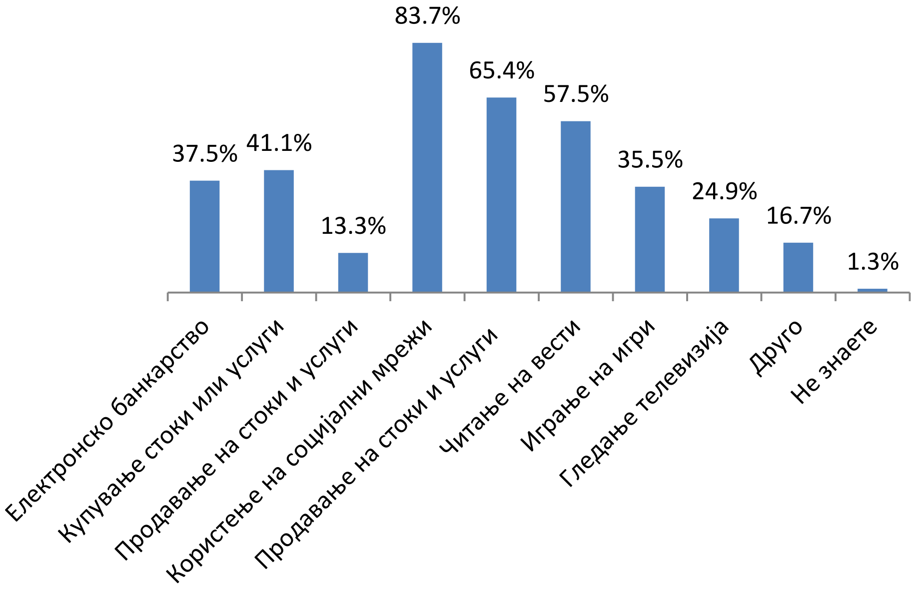

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

5. За кои од следниве активности користите Интернет на вашиот телефон?

База: популација која користи интернет (N=1255)

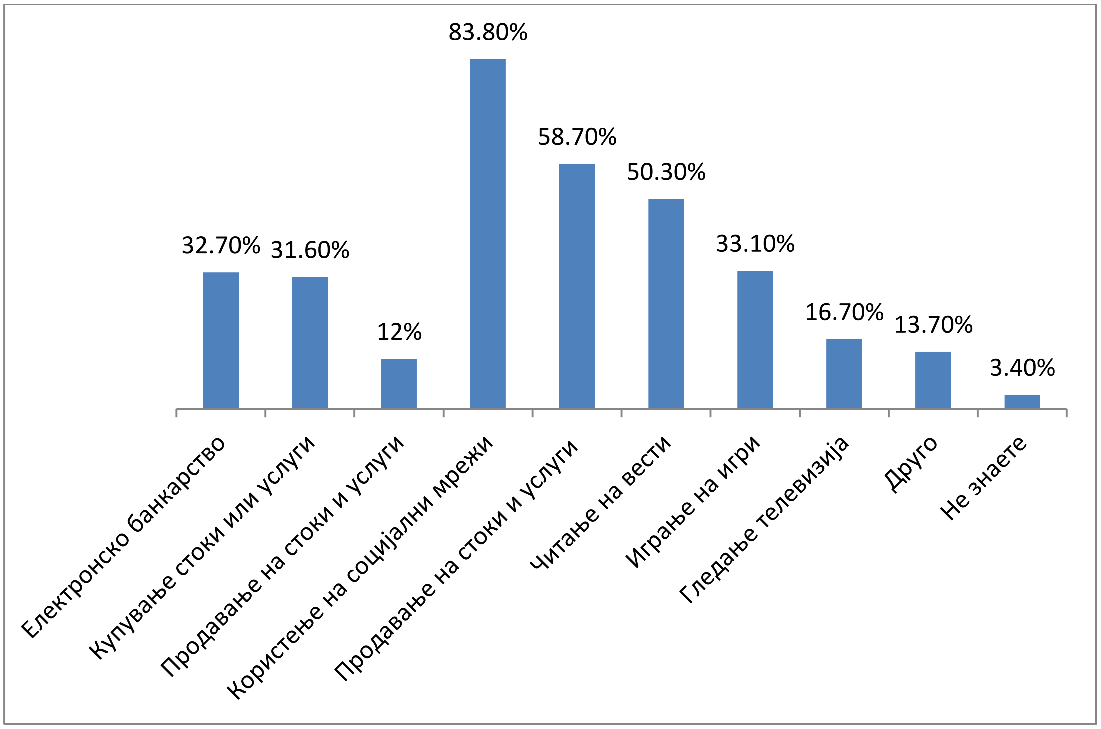

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

6. Кои од следните активности на интернет Ве загрижуваат – ги сметате за ризични?

База: популација која користи интернет (N=1255)

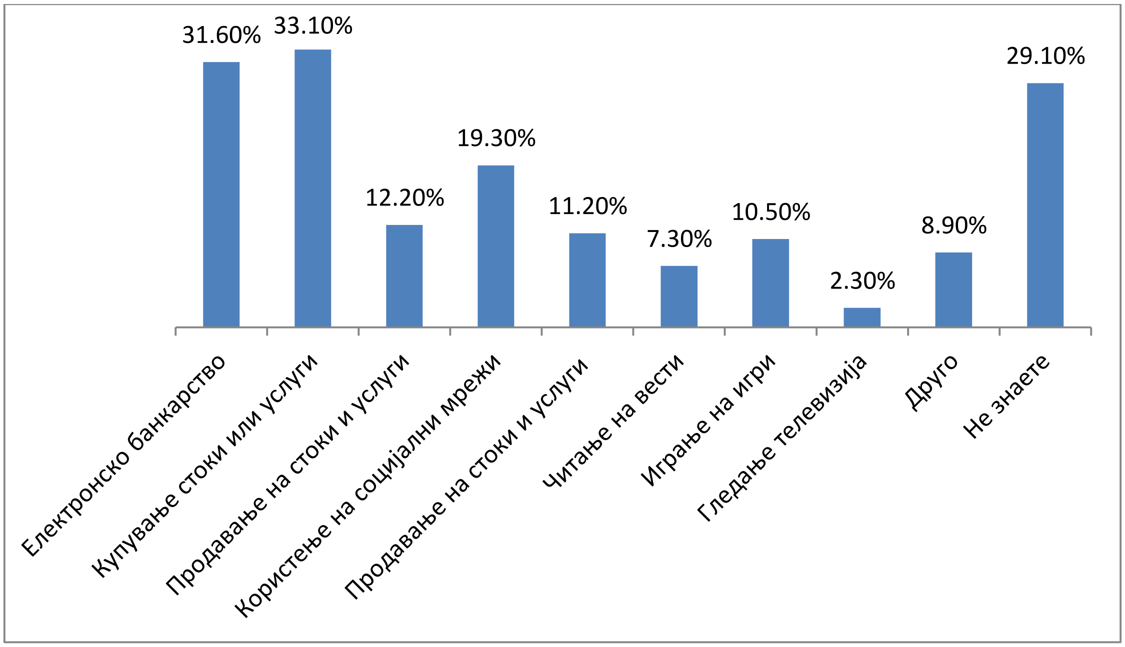

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

7. Кои од следните активности ги имате превземено во последните 3 години за да ја заштитите својата приватност при користење на Интернет?

База: популација која користи интернет (N=1255)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

8. Кои се вашите практики за поврзување на интернет на јавни места?

База: популација која користи интернет (N=1255)

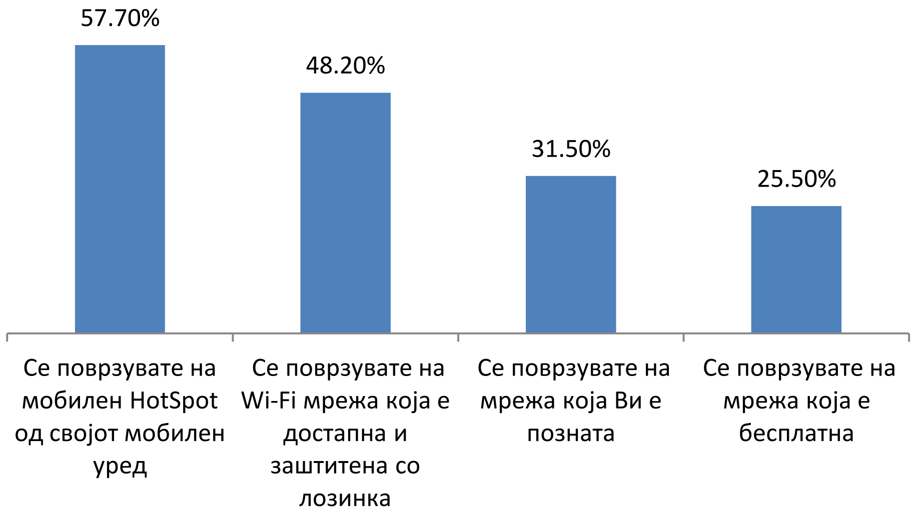

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

9. Што од долунаведеното Ве загрижува во врска со користењето на интернет?

База: вкупна популација (N=1400)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: активни хакери на приватноста, кражба на лозинки

ДЕЛ 2- ПРИМЕНА НА МЕРКИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ, УПОТРЕБА НА ЛОЗИНКИ

10. Дали превземате мерки на безбедност при користење на Вашите уреди?

База: вкупна популација (N=1400)

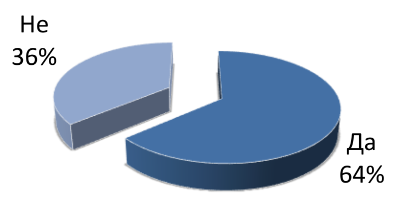

	Вардарски	Источен	Југозападен	Југоисточен	Пелагониски	Полошки	Североисточен	Скопски	Машки	Женски	Урбана	Рурална
База	128	92	131	156	154	163	162	414	666	734	1020	380
Sig					0,00				0,28		0,00	
Да %	59,4	45,7	72,5	67,3	71,4	70,6	68,5	57,7	62,3	65,1	66,2	57,4
Не %	40,6	54,3	27,5	32,7	28,6	29,4	31,5	42,3	37,7	34,9	33,8	42,6
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Вработен	Самовработен	Студент	Невработен	Пензионер	Без Образование	Основно	Средно	Високо	Магистерски и докторски
База	202	208	184	145	115	111	87	80	81	187	601	123	303	245	128	42	141	677	468	72
Sig						0,00							0,00					0,00		
Да %	79,2	77,9	77,7	71,7	62,6	60,4	60,9	63,8	55,6	19,3	71	64,2	79,2	51,4	16,4	54,8	39,7	58,5	78,4	70,8
Не %	20,8	22,1	22,3	28,3	37,4	39,6	39,1	36,3	44,4	80,7	29	35,8	20,8	48,6	83,6	45,2	60,3	41,5	21,6	29,2
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

11. Дали активирате анти-вирусната програма на документи или уреди пред нивната прва употреба?

База: испитаници кои превземаат мерки на безбедност (N=893)

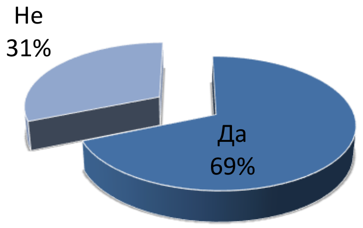

12. Дали ги ажурирате податоците /содржините на Вашите уреди?

База: испитаници кои превземаат мерки на безбедност (N=893)

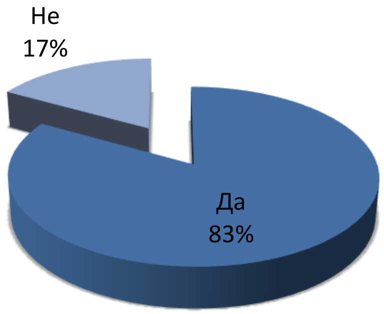

13. Која од следниве ситуации најдобро го објаснува Вашиот однос кон ажурирањето на податоците на Вашиот уред?

База: испитаници кои превземаат мерки на безбедност и ги ажурираат податоците (N=743)

Постојано Вашиот уред е вклучен на Auto-update	**57.3**
Го прифаќате ажурирањето откако ќе ги прочитате условите	**23.1**
Го прифаќате ажурирањето веднаш	**8.9**
Веднаш ја затворате пораката за ажурирање	**3.4**
Сметате дека нема потреба од ажурирање	**1.1**
Сметате дека ажурирањето одзема многу време	**1.3**
Не знаете	**4.8**
Total	**100.0**

Податоци прикажани во %

14. Со какви проблеми сте се соочиле во однос на превземање мерки за безбедност?

База: популација која превзема мерки на безбедност и ги ажурира податоците (N=743)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

15. Дали имате лозинки на уредите што ги користите

База: вкупна популација (N=1400)

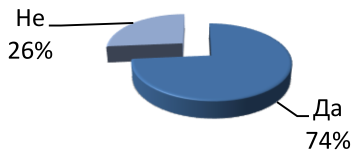

16. Опишете од што се состојат Вашите лозинки?
База: популација која има лозинки на уредите кои ги користи (N=1031)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

17. Која од долу наведените сметате дека е најбезбедна лозинка?
База: популација која има лозинки на уредите кои ги користи (N=1031)

+GZbNw3!	50.5
1qaz2wsxwst	17.1
NsHhfwy6	9.6
денесеубавден	4.3
сите се исти	7.4
не знаете	11.2
Total	100.0

Податоци прикажани во %

18. Што правите за да ги запомните вашите лозинки?
База: популација која има лозинки на уредите кои ги користи (N=1031)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: помнење на лозинката, запишување на телефон

19.Дали имате направено измена на лозинката за пристап кон вашата сметка(и) за некоја од следниве услуги во последните 12 месеци?

База: популација која има лозинки на уредите кои ги користи (N=1031)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: е-линкови

20. Дали ја користите можноста за дво-факторска автентикација
База: вкупна популација (N=1400)

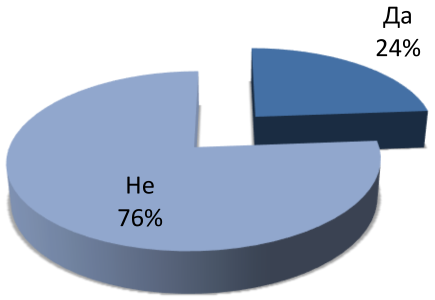

21. Не користам дво факторска автентикација затоа што:
База: популација која не користи дво факторска автентикација (N=1067)

одзема премногу време	**19.0**
не гледате потреба да го правите истото	19.5
сметате дека не е важно да имате ваков вид на идентификација	12.0
не знаете што е тоа	49.5
Total	100.0

Податоци прикажани во %

22.Дали чувате безбедносна копија (back-up) од важните податоци на надворешни уреди или во облак (Cloud)?
База: вкупна популација (N=1400)

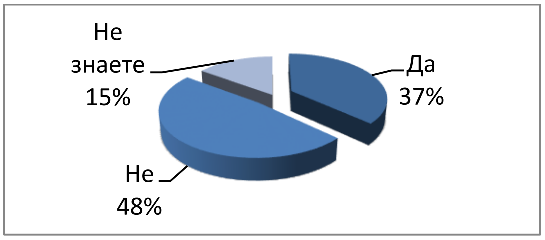

23. Колку често правите безбедносна копија (back-up) на Вашите фајлови и документи?
База: популација која чува безбедносна копија (N=515)

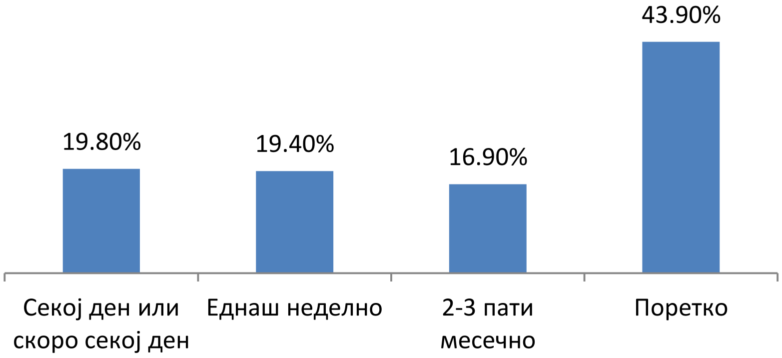

Податоци прикажани во %

ДЕЛ 3- САЈБЕР БЕЗБЕДНОСТ

24. Дали знаете што е сајбер безбедност?
База: вкупна популација (N=1400)

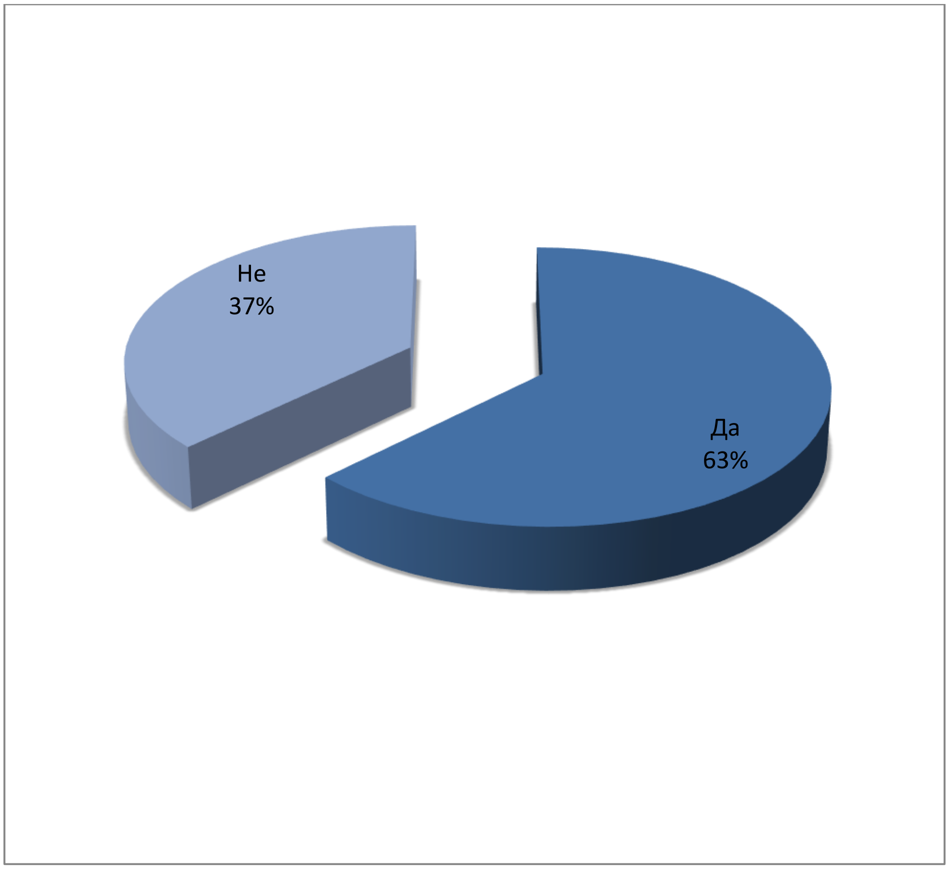

	Вардарски	Источен	Југозападен	Југоисточен	Пелагониски	Полошки	Североисточен	Скопски	Машки	Женски	Урбана	Рурална
База	128	92	131	156	154	163	162	414	666	734	1020	380
Sig				0,00					0,94		0,00	
Да %	62,5	48,9	61,1	59	43,5	51,5	88,3	69,3	62,6	62,8	65,5	55,3
Не %	37,5	51,1	38,9	41	56,5	48,5	11,7	30,7	37,4	37,2	34,5	44,7
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Вработен	Самовработен	Студент	Невработен	Пензионер	Без Образование	Основно	Средно	Високо	Магистерски и докторски
База	202	208	184	145	115	111	87	80	81	187	601	123	303	245	128	42	141	677	468	72
Sig						0,00							0,00					0,00		
Да %	62,4	71,6	83,7	72,4	65,2	67,6	64,4	53,1	53,1	24,1	71,4	68,3	69,3	52,7	20,3	40,5	37,6	62	70,9	77,8
Не %	37,6	28,4	16,3	27,6	34,8	32,4	35,6	46,9	46,9	75,9	28,6	31,7	30,7	47,3	79,7	59,5	62,4	38	29,1	22,2
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

25. Колку сте информирани со ризиците од сајбер криминал?
База: вкупна популација (N=1400)

Многу добро сте информирани	**11.4**
Солидно информирани	**26.1**
Не сте многу информирани	**29.8**
Воопшто не сте информирани	**15.1**
Не знаете	**17.6**
Total	**100.0**

Податоци прикажани во %

26. Каде сте се информирале за сајбер безбедност?
База: популација која е информирана за сајбер безбедност (N=942)

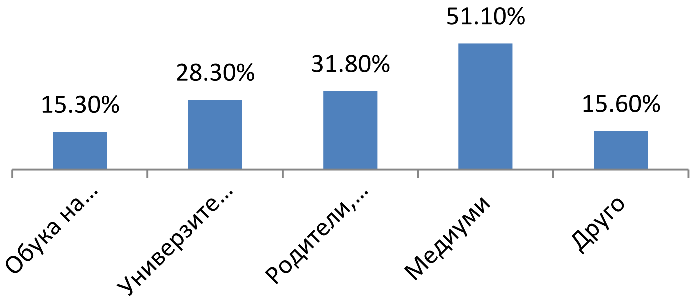

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: самоедукација, социјални мрежи

27. До кој степен се согласувате, односно не се согласувате со следните искази
База: вкупна популација (N=1400)

	Потполно се согласувате	Склони сте да се согласите	Склони сте да не се согласите	Воопшто не се согласувате	Не знаете
1. Загрижени сте дека Вашите лични податоци не се безбедно чувани од страна на веб-страниците	39,4	33,1	8,5	4,4	14,5
2. Загрижени сте дека Вашите лични податоци не се безбедно чувани од страна на јавните сервиси/институции	36,5	32,5	10,4	5,6	14,9
3. Избегнувате да откривате Ваши лични податоци на Интернет	51,8	24	9,5	5,5	9,2
4. Верувате дека ризикот да се стане сајбер жртва се зголемува	41,2	26,9	8,1	2,9	20,8
5. Вие можете доволно да се заштитите од сајбер криминал со вградување на анти-вирус софтвер	21,6	23,8	15,1	10,9	28,6

Податоци прикажани во %

28. Сајбер криминалот вклучува различни видови на криминални активности. Колку Ве загрижува фактот дека може да станете жртва во следните ситуации
База: вкупна популација (N=1400)

	Многу Ве загрижува	Ве загрижува	Не Ве загрижува многу	Воопшто не ве загрижува	Не знаете
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име)	56,3	25,1	7,1	3,1	8,4
2. Добивате лажна електронска порака (e-mail) или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на Вашиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања)	42,7	33	7,7	5,2	11,4
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или не е таков каков што претходно е рекламиран)	36	35	10,2	6,3	12,5
4. Случајно да наидете на материјал со детска порнографија	46,8	28,5	10,1	4,4	10,2
5. Случајно да наидувате на материјал кој шири расна омраза или верски екстремизам	38,4	30,9	15,3	4,5	10,9
6. Не сте во можност да реализирате електронски трансакции како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	39,2	25,1	11,5	5,5	18,7
7. Можност Вашата сметка на социјална мрежа да биде хакирана	44,1	29,8	9,7	4,9	11,6
8. Можност да станете жртва на измама со користење на банкарска картичка или електронско банкарство	51,2	23,4	5,8	5,2	14,4
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да ја превземете контролата врз Вашиот уред	35,9	30,6	11,9	5,7	15,8
10. Можност да откриете штетен софтвер (вирус, тројанец итн.) на Вашиот уред	28,6	32,5	14,3	5,9	18,6

Податоци прикажани во %

29. Дали сте биле жртва на сајбер криминал или вознемирување?

База: вкупна популација (N=1400)

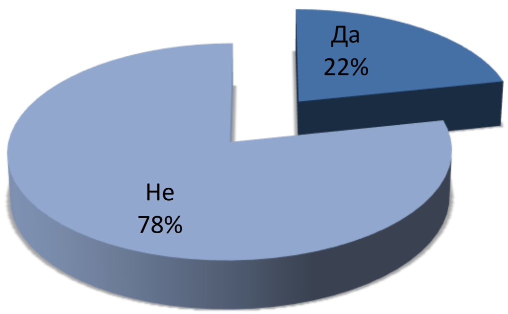

30. Колку често сте биле жртва на сајбер криминал во ситуации како што се долунаведените?

База: жртви на сајбер криминал (N=304)

	Често	Повремено	Никогаш	Не знаете
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име)	17,1	14,5	55,9	12,5
2. Добивате лажна електронска порака (e-mail) или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на Вашиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања)	16,1	29,3	46,4	8,2
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или не е таков каков што претходно е рекламиран)	22	30,6	41,1	6,3
4. Случајно да наидете на материјал со детска порнографија	14,1	22,7	51,6	11,5
5. Случајно да наидувате на материјал кој шири расна омраза или верски екстремизам	25	27,3	38,8	8,9
6. Не сте во можност да реализирате електронски трансакции како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	13,8	23	50,7	12,5
7. Можност Вашата сметка на социјална мрежа да биде хакирана	24,7	37,5	26,6	11,2
8. Можност да станете жртва на измама со користење на банкарска картичка или електронско банкарство	20,1	25	41,8	13,2
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да ја превземете контролата врз Вашиот уред	19,4	18,8	52	9,9
10. Можност да откриете штетен софтвер (вирус, тројанец итн.) на Вашиот уред	33,2	37,5	17,4	11,8

Податоци прикажани во %

31. Доколку имате искуство/сте биле жртва во следниве ситуации кого би известиле/контактирале?

База: вкупна популација (N=1400)

	Полиција	Веб страница/добавувач	Вашиот интернет оператор	Органзација за заштита на потрошувачи	Друг	Ниту едно од наведените	Не знам
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име)	**55,4**	**16**	**6,4**	**5,9**	**0,8**	**6,6**	**15,9**
2. Добивате лажна електронска порака (e-mail) или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на Вашиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања)	**33,3**	**21**	**8,1**	**6**	**0,4**	**10,9**	**25,3**
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или не е таков каков што претходно е рекламиран)	**17,4**	**36,5**	**10,5**	**13,4**	**0,8**	**7,2**	**18,4**
4. Случајно да наидете на материјал со детска порнографија	**58,8**	**10,1**	**4,4**	**4,2**	**0,4**	**7,8**	**20**
5. Случајно да наидувате на материјал кој шири расна омраза или верски екстремизам	**36,5**	**16,1**	**5,4**	**5,4**	**0,9**	**13,2**	**26,7**
6. Не сте во можност да реализирате електронски трансакции како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	**22,3**	**21,5**	**9,4**	**8,6**	**1,1**	**10,9**	**28,1**
7. Можност Вашата сметка на социјална мрежа да биде хакирана	**17,6**	**35,1**	**8,2**	**7,8**	**1,1**	**8,1**	**25,2**
8. Можност да станете жртва на измама со користење на банкарска картичка или електронско банкарство	**47,9**	**14**	**5,4**	**6,2**	**1,3**	**6,9**	**24,2**
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да ја превземете контролата врз Вашиот уред	**37,3**	**15,4**	**6,6**	**4,6**	**0,6**	**12,4**	**25,3**
10. Можност да откриете штетен софтвер (вирус, тројанец итн.) на Вашиот уред	**12,4**	**21,6**	**11,9**	**5,6**	**2,9**	**16,3**	**31,9**

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка: Други категории: пријател, семејство, банка, оператор

32. Што би превзеле за да го заштитите детето од вознемирување на интернет

База: вкупна популација (N=1400)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

ДЕЛ-4 ЕЛЕКТРОНСКИ ПЛАЌАЊА И ЕЛЕКТРОНСКО БАНКАРСТВО

33. Дали користите електронско банкарство?

База: вкупна популација (N=1400)

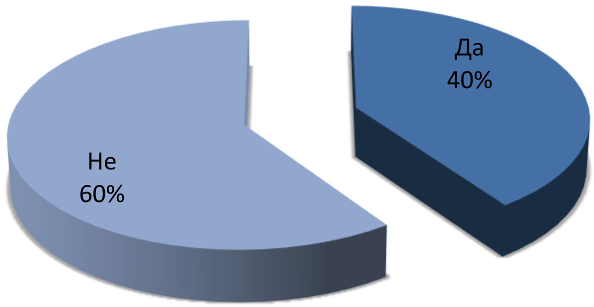

	Вардарски	Источен	Југозападен	Југоисточен	Пелагониски	Полошки	Североисточен	Скопски	Машки	Женски	Урбана	Рурална
База	128	92	131	156	154	163	162	414	666	734	1020	380
Sig					0,00				0,15		0,05	
Да %	50	28,3	35,1	52,6	35,7	22,1	54,3	40,1	42,2	38,4	41,8	36,1
Не %	50	71,7	64,9	47,4	64,3	77,9	45,7	59,9	57,8	61,6	58,2	63,9
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Вработен	Самовработен	Студент	Невработен	Пензионер	Без Образование	Основно	Средно	Високо	Магистерски и докторски
База	202	208	184	145	115	111	87	80	81	187	601	123	303	245	128	42	141	677	468	72
Sig	0									0,0			0,00					0,00		
Да %	18,8	41,3	60,3	60,7	55,7	52,3	41,4	43,8	33,3	10,7	54,6	56,9	30	24,1	11,7	35,7	10,6	33,8	54,9	65,3
Не %	81,2	58,7	39,7	39,3	44,3	47,7	58,6	56,3	66,7	89,3	45,4	43,1	70	75,9	88,3	64,3	89,4	66,2	45,1	34,7
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

34. Зошто не користите електронско банкарство?

База: популација која не користи електронско банкарство (N=837)

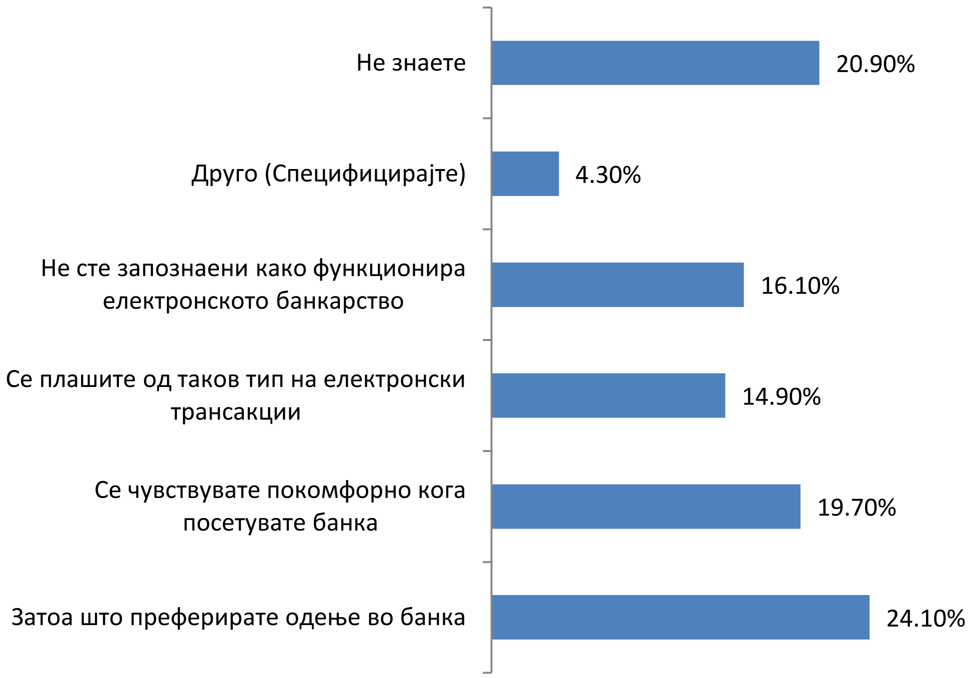

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: без сметка во банка, користи преку сопружникот, недоволна возраст, немање потреба, без работа

35. За корисници на електронското банкарство:

Колку често на месечно ниво ги користите банкарските услуги преку интернет?

База: популација која користи електронско банкарство (N=563)

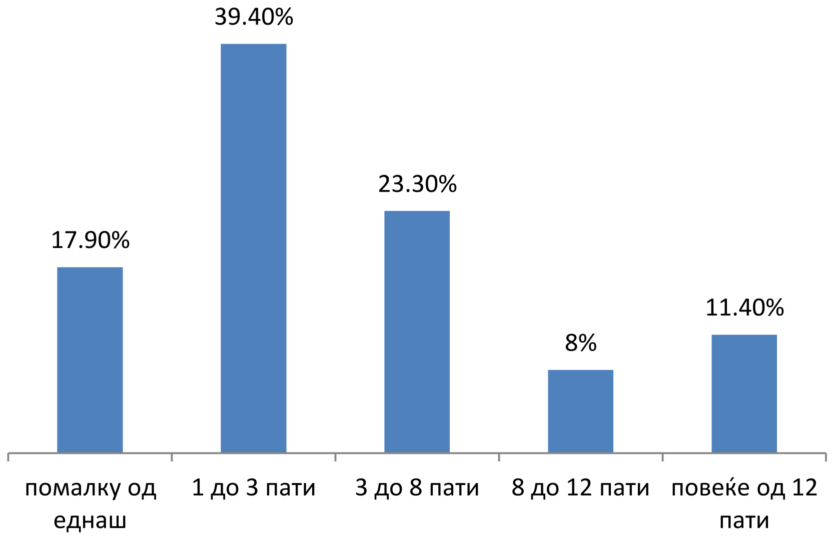

Податоци прикажани во %

36. Дали сте корисник на услугата електронски плаќања при купување одредени производи или услуги?

База: вкупна популација (N=1400)

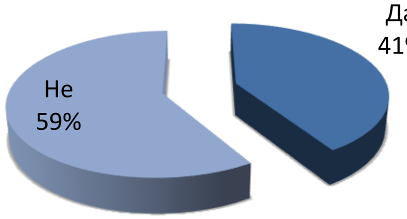

37.За корисници на електронски плаќања:
Колку често на месечно ниво ги користите услугите на електронско плаќање при купување одредени производи или услуги?

База: популација корисници на електронски плаќања (N=576)

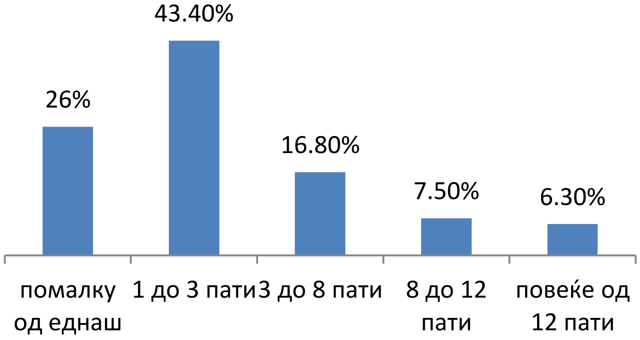

Податоци прикажани во %

38. Што најдобро Ве опишува кога правите електронска трансакција?

База: популација корисници на електронски плаќања (N=576)

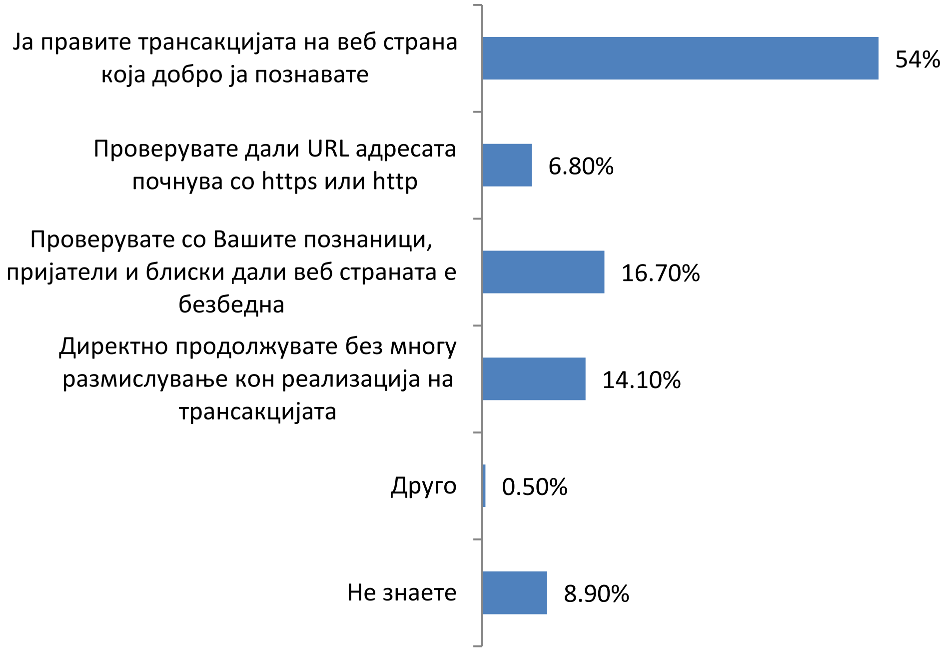

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

39. Колку сте загрижени во врска со безбедноста при вршење онлајн купување
Имајте во предвид дека “безбедност“ може да се однесува на приватноста, доверливоста, и/или докажување/потврда на идентитетот за Вас или за некој друг.

База: популација корисници на електронски плаќања (N=576)

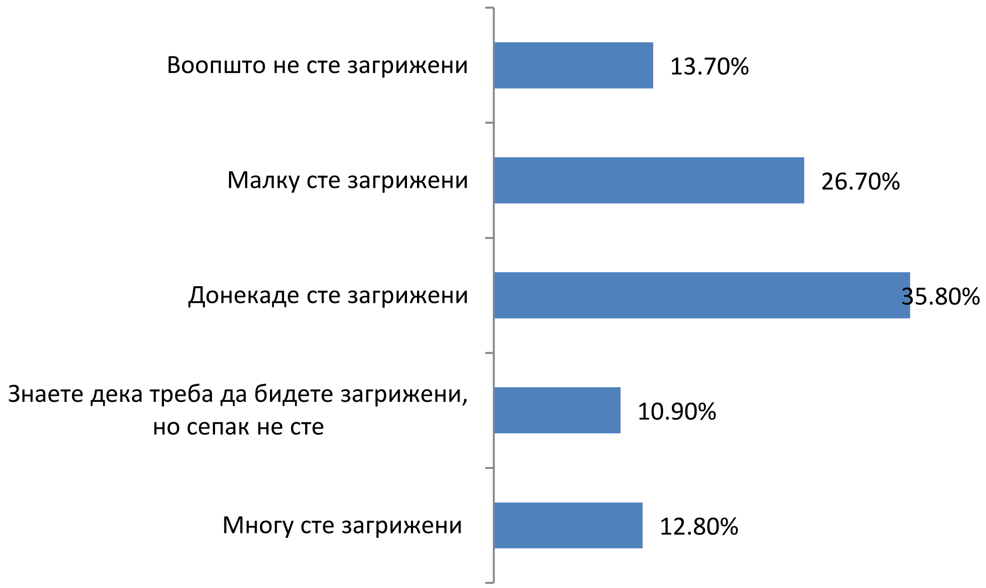

Податоци прикажани во %

ДЕЛ-5 СОЦИЈАЛНИ МРЕЖИ-КОРИСТЕЊЕ И МЕРКИ НА ПРЕТПАЗЛИВОСТ

40. Дали сте член на некоја социјална мрежа?

База: вкупна популација (N=1400)

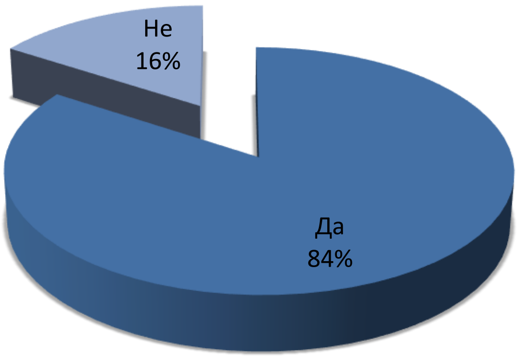

	Вардарски	Источен	Југозападен	Југоисточен	Пелагониски	Полошки	Североисточен	Скопски	Машки	Женски	Урбана	Рурална
База	128	92	131	156	154	163	162	414	666	734	1020	380
Sig					0,025				0,00		0,00	
Да %	84,4	77,2	84,7	88,5	88,3	84,7	89,5	80,2	80,8	87,3	87,1	76,6
Не %	15,6	22,8	15,3	11,5	11,7	15,3	10,5	19,8	19,2	12,7	12,9	23,4
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+	Вработен	Самовработен	Студент	Невработен	Пензионер	ез Образование	Основно	Средно	Високо	Магистерски и докторски
База	202	208	184	145	115	111	87	80	81	187	601	123	303	245	128	42	141	677	468	72
Sig					0,00								0,00					0,00		
Да %	36,5	98,6	95,1	92,4	90,4	87,4	89,7	81,3	69,1	37,4	89,7	90,2	97	75,5	39,1	64,3	59,6	83,3	93,4	93,1
Не %	3,5	1,4	4,9	7,6	9,6	12,6	10,3	18,8	30,9	62,6	10,3	9,8	3	24,5	60,9	35,7	40,4	16,7	6,6	6,9
Тотал %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

41. Ве молиме изберете ги сите социјални мрежи на кои имате креирано личен профилБаза: популација која користи социјални мрежи (N=1179)

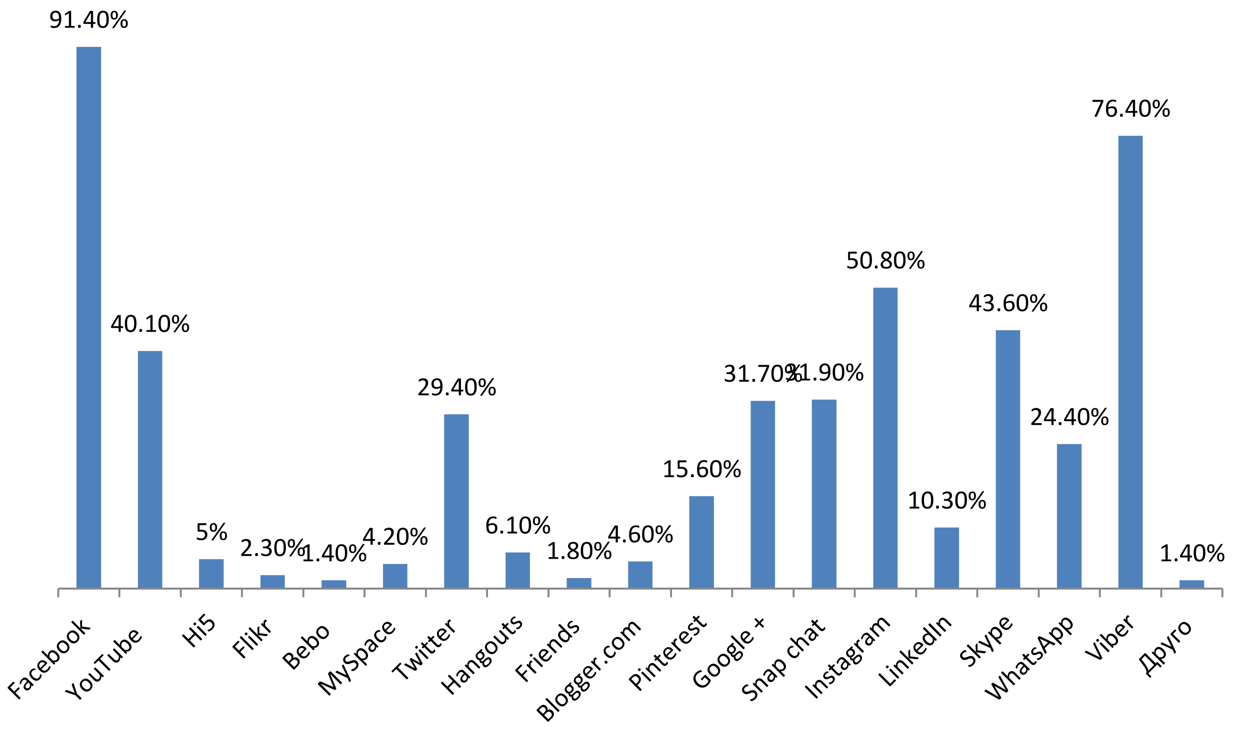

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: Kik, Musically, Odnoklassniki.ru, Omegle, Tinder, Tumblr, WeHeart, WeTransfer

42. Кои информации кои се однесуваат лично на Вас ги споделувате на Вашиот профил на социјалната мрежа на која сте член?

База: популација која користи социјални мрежи (N=1179)

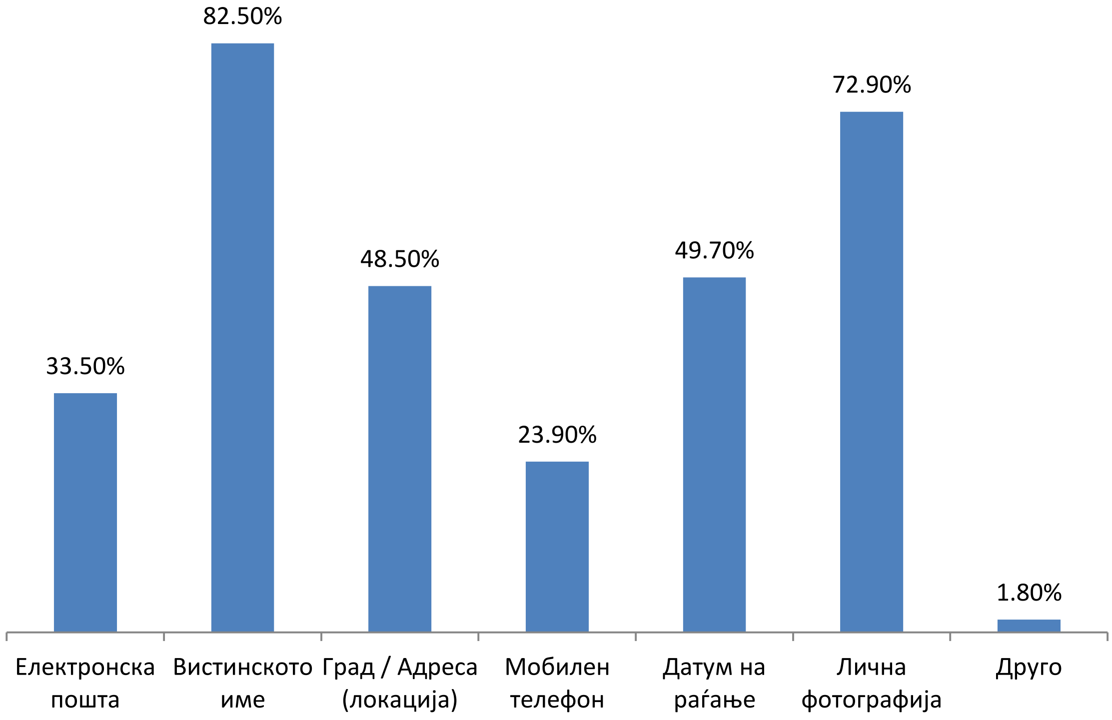

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

Забелешка:

Други категории: Факултет, приватен статус (во врска/не во врска), работно место

43. Доколку Вашиот одговор на прашање бр.40 е „Не“, тогаш изберете ја причината зошто сте одговориле на тој начин.

База: популација која не користи социјални мрежи (N=221)

Податоци прикажани во %

Прашање со повеќечлен избор

44. Дали сте информирани за постоење на политики на приватност на страните од социјалните мрежи

База: вкупна популација (N=1400)

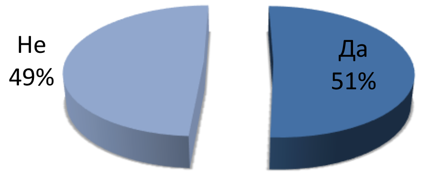

45.Дали сметате дека политиките за приватност на страните од социјалните мрежи се ефективни во заштита на Вашата приватност на интернет?

База: популација која е информирана за постоење на политики на приватност (N=713)

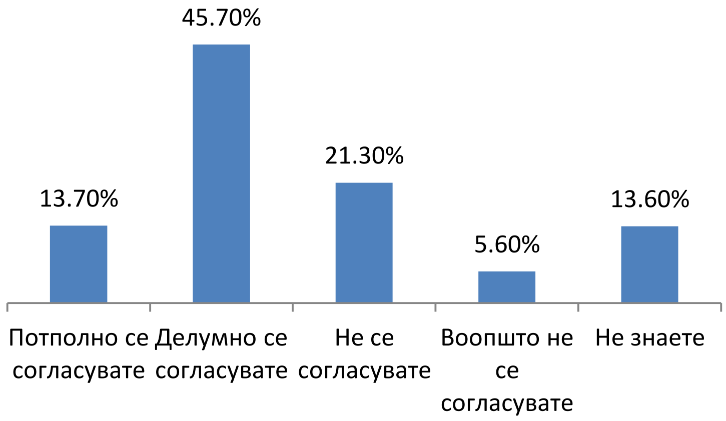

Податоци прикажани во %

46. Колку им верувате на политиките за приватност на социјалните мрежи кои ги користите?

База: популација која е информирана за постоење на политики на приватност (N=713)

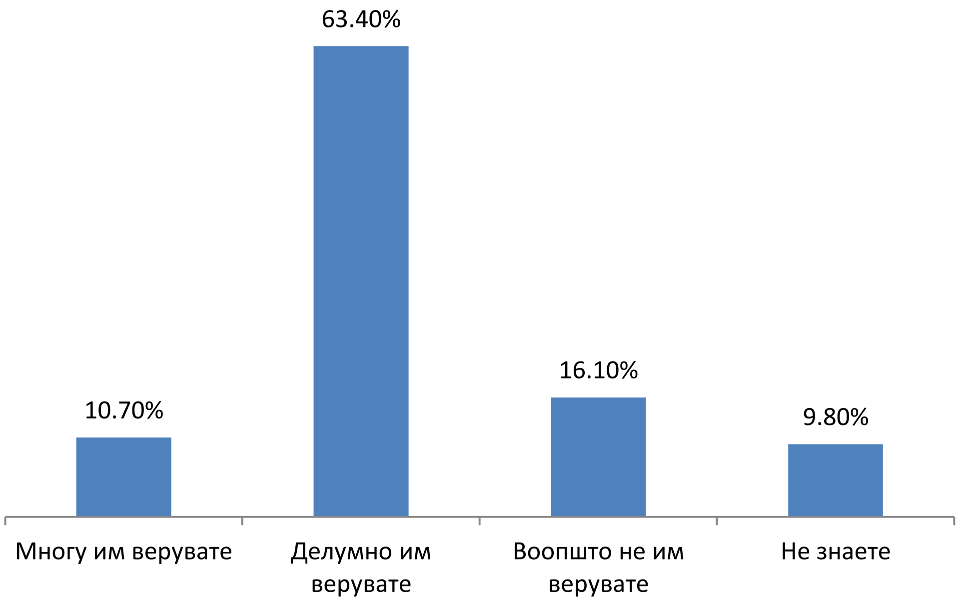

Податоци прикажани во %

ПРИЛОГ 1: ПРАШАЛНИК

`

Прашалник за ИСТРАЖУВАЊЕ НА ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ

Прашалникот е направен со цел да го испита јавното мислење во однос на моменталната состојба и нивото на свест кај граѓаните за:

- Примена на мерки за безбедност на интернет
- Степен на користење на електронски Online услуги и електронско банкарство
- Нивоа на познавање на граѓаните за потреба од заштита на личните податоци при работење на интернет
- Примена на мерки за безбедност на социјалните мрежи кои ги преземаат граѓаните
- Типови на уреди за пристап на интернет што се користат

Времетраење на интервјуто: околу 20 минути.
Не постојат точни и погрешни одговори.
Обидете се на секое од следните прашања да одговорите што е можно поискрено.

Општи податоци за испитаникот

Шифра__________________

(секоја шифра започнува со ознака за регион според „Државен завод за статистика на Република Македонија" – пр. За Вардарски регион - МК001)

Пол М Ж

Возраст

а. 15-19 б. 20-24 в. 25-29 г. 30-34 д. 35-39

ѓ. 40-44 е. 45-49 ж. 50-54 з. 55-59 ѕ. 60+

Образование

а)Без образование б) Основно образование в)Средно образование в)Високо образование

г) Магистерси и докторски студии

Населено место

а) Град ___________________ б) Село____________________________

економски статус

а) Вработен б) Самовработен в) Студент - г) Невработен д) Пензионер

ДЕЛ 1- ТИПОВИ НА УРЕДИ ЗА ПРИСТАП НА ИНТЕРНЕТ И ИНТЕРНЕТ УСЛУГИ
(Прашањата од 1-9 се однесуваат на примената на мерки за безбедност на интернет од страна на граѓаните, нивото на познавање на граѓаните за потребата од заштита на личните податоци при употреба на интернет како и типови на уреди кои се користат за пристап на интернет

1. **Дали употребувате интернет?**
   а) Да б) Не (продолжете на пр. 9)

2. **Кои уреди ги користите за да пристапите на интернет?**
   (Можни се повеќе одговори)
   1. Компјутер (Персонален, Лаптоп, Нетбук)
   2. Таблет .
   3. Смартфон .
   4. ТВ
   5. Друго (Специфициарај)
   6. Не знам .

3. Ве молам одговорете дали...?
(Можен е само еден одговор во една хоризонтална линија)

		Секој ден или скоро секој ден	Два или три пати неделно	Еднаш неделно	Два или три пати месечно	Помалку од претходно наведеното	Никогаш	Немам интернет пристап
1	Користите интернет дома, во Вашиот дом	1	2	3	4	5	6	7
2	Користите интернет на Вашето работно место	1	2	3	4	5	6	7
3	Користите интернет на ВаШиот мобилен уред (лаптоп, смартфо, таблет, итн)	1	2	3	4	5	6	7
4	Користите интернет на друго место (училиШте, иниверзитет, сјбер-кафе, итн.)	1	2	3	4	5	6	7

4. **За кои од следниве работи го користите Интернетот?**
   (Можни се повеќе одговори)
   електронско банкарство 1
   купување стоки или услуги (одмори, книги, музика, итн.) 2
   продавање на стоки и услуги 3
   користење на социјални мрежи 4
   праќање и добивање маилови 5
   читање на вести 6

играње на игри	7
гледање телевизија	8
друго	9
не знаете	10

5. За кои од следниве работи го користите Интернетот на вашиот телефон?

(Можни се повеќе одговори)

електронско банкарство	1
купување стоки или услуги (одмори, книги, музика, итн.)	2
продавање на стоки и услуги	3
користење на социјални мрежи	4
праќање и добивање маилови	5
читање на вести	6
играње на игри	7
гледање телевизија	8
друго	9
не знаете	10

6. Што Ве загрижува, доколку нешто Ве загрижува, при користење на интернет за активности како интернет банкарство или плаќања преку интернет?

(Можни се повеќе одговори)

електронско банкарство	1
купување стоки или услуги (одмори, книги, музика, итн.)	2
продавање на стоки и услуги	3
користење на социјални мрежи	4
праќање и добивање маилови	5
читање на вести	6
играње на игри	7
гледање телевизија	8
друго	9
не знаете	10

7. Кои од следните активности ги имате превземено во последните 3 години за да ја заштитите својата приватност при користење на Интернет?

(Можете да заокружите повеќе одговори)

имате инсталирано анти-вирус софтвер или сте го замениле постоечкиот со друг	1
не користите друг компјутер освен Вашиот	2
отварате и праќате електронска пошта само на луѓето кои ги познавате	3
користите различни лозинки за најава на различни веб страници	4
посетувате само веб страни кои ги знаете и на кои им верувате	5
редовно ги менувате лозинките	6
не купувате стоки и услуги преку Интернет	7
купувате стоки и услуги само од претходно познати веб страници	8

Не користите електронско банкарство	9
Друго (специфицирај	10
Ништо	11
не знаете	12

8. Кои се вашите практики за поврзување на интернет на јавни места? (Одговараат само оние кои одговориле од 1 до 5 на прашање бр. 3

(Можни се повеќе одговори)

се поврзувате на мобилен HotSpot од својот мобилен уред	1
се поврзувате на мрежа која е достапна и заштитена со лозинка	2
се поврзувате на мрежа која Ви е позната	3
се поврзувате на мрежа која е бесплатна	4

9. Што од долунаведеното Ве загрижува во врска со користењето на интернет?

(Можете да заокружите повеќе одговори)

Некој може да ги злоупотреби Вашите лични податоци	1
Ве загрижува безбедноста на електронските трансакции	2
Преферирате лично да ги правите трансакциите поради можност за лична проверка на производот и консултација со продавачот	3
Страв Ви е дека нема да го добиете нарачанот производ	4
Друго (Ве молам, наведете...)	5
Ништо не ме загрижува	6
не знаете	7

ДЕЛ 2- ПРИМЕНА НА МЕРКИ ЗА БЕЗБЕДНОСТ, УПОТРЕБА НА ЛОЗИНКИ

(Прашањата од 10-23 се однесуваат на практиките на граѓаните за употреба на лозинки и мерки на безбедност при употребата на електронските уреди

10 Дали превземате мерки на безбедност при користење на Вашите уреди?

1. да 2. Не (продолжете на прашање број 15)

11. Дали активирате анти-вирусната програма на документи или уреди пред нивната прва употреба?

1. да 2. не

12. Дали ги ажурирате податоците /содржините на Вашите уреди?

1. да 2. не (продолжете на пр. 15)

13. Кој од следниве ситуации најдобро го објаснува Вашиот однос кон ажурирањето на податоците на Вашиот уред?

Постојано Вашиот уред е вклучен на Auto-Update
1
го прифаќате ажурирањето откако ќе ги прочитате условите
2
го прифаќате ажурирањето веднаш
3
веднаш ја затворате пораката за ажурирање
4
сметате дека нема потреба од ажурирање
5
сметате дека ажурирањето одзема многу време
6
не знаете 7

14. Со какви проблеми сте се соочиле во однос на превземање мерки за безбедност? (Ве молиме изберете ги сите соодветни опции подолу)

истите треба да се платат
1
не знаете како да ги примените
2
сметате дека нивната примена ќе Ви одземе повеќе време
3
сметате дека со примена на мерките за безбедност
се губи насоченоста кон корисникот
4
ништо од горе наведеното
5
Друго (специфицирај) ________________________________
6
не знаете
7

15. Дали имате лозинка на уредите што ги користите

1. да
2. не (продолжете на пр. 20)

16. Опишете од што се состои Вашата лозинка?

(Можете да заокружите повеќе одговори)

комбинација на букви / броеви / симболи 1
содржи барем 8 карактери 2
содржат лични податоци (на пр. датуми на раѓање, имиња на деца, итн.) 3
вклучуваат зборови по случаен избор
4

17. Кое од долу наведените сметате дека е најбезбедна лозинка?

+GZbNw3!

1

1qaz2wsxwst

2

NsHhfwy6 3

денесеубавден

4

сите се исти

5

не знаете

6

18. Што правите за да ги запомните вашите лозинки?

1. ги чувате во вашиот компјутер или ги запишувате
2. ја користите истата лозинка за работа и за лична употреба
3. ја зачувувате лозинката за најава на веб-прелистувачот
4. ја споделувате лозинката, со друго лице, за итен случај
5. ја чувате Вашата лозинка користејќи апликација за употреба и управување со лозинки
6. Друго (специфицирај) ________________________________
7. ништо
8. не знаете

19.Дали имате направено измена на лозинката за пристап кон вашата сметка(и) за некоја од следниве услуги во последните 12 месеци?

(Можете да заокружите повеќе одговори)

електронска пошта	1
социјални мрежи	2
веб страни за електронско купување	3
електронско банкарство	4
онлајн игри	5
веб страни на јавни сервиси	6
Друго (специфицирај) __	7
Ниту едно од горе наведените	8
Не знам	9

20. Дали ја користите можноста за дво-факторска идентификација

1) Да (продолжете со пр. 22) 2) Не (Одете на следното прашање)

21. Не користам дво факторска идентификација затоа што:

1) одзема премногу време
2) не гледате потреба да го правите истото
3) сметате дека не е важно да имате ваков вид на идентификација

4)не знаете што е тоа

22.Дали чувате безбедносна копија (back-up) од важните податоци на надворешни уреди или во Cloud?

1)Да 2) Не (продолжете на наредна тема) 3)Не знаете

23. Колку често правите безбедносна копија (back-up) на Вашите фајлови и документи?

1 Секој ден или скоро секој ден
2. Еднаш неделно
3. 2-3 пати месечно
4. Поретко

ДЕЛ 3- САЈБЕР БЕЗБЕДНОСТ

се однесуваат на информираноста на граѓаните во врска со сајбер безбедноста како и можните мерки кои ги превземаат за да се заштитат себе си или членовите на фамилијата на можен сајбер криминал. Прашања 24-32

24. Дали знаете што е сајбер безбедност?

1. да
2. не

25. Кое нивото на Вашето познавање во врска со ризиците од сајбер криминал?

1. многу добро сте информирани
2. солидно информирани
3. не сте многу информирани
4. воопшто не сте информирани (продолжете на прашање27)
5. не знаете

26. Каде сте се информирале за сајбер безбедност?

(Ве молиме изберете ги сите соодветни опции подолу)

1. обука на работното место
2. универзитет, училиште
3. родители, пријатели
4. медиуми
5. друго

27. До кој степен се согласувате, односно не се согласувате со следните искази

	Потполно се согласува те	Склони сте да се согласите	Склони сте да не се согласите	Воопшто не се согласувате	Не знаете
1. Загрижени сте дека Вашите лични податоци не се безбедно чувани од страна на веб страните	1	2	3	4	5
2. Загрижени сте дека Вашите лични податоци не се безбедно чувани од страна на јавните сервиси/институции	1	2	3	4	5
3. Избегнувате да откривате Ваши лични податоци на Интернет.	1	2	3	4	5
4. Верувате дека ризикот да се стане сајбер жртва се зголемува	1	2	3	4	5
5. Вие можете доволно да се заштитите од сајбер криминал со вградување на анти-вирус софтвер програма	1	2	3	4	5

28. Сајбер криминалот вклучува различни видови на криминални активности. Колку Ве загрижува фактот дека може самите да станете жртва во следните ситуации

	Многу Ве загрижува	**Ве загрижу ва**	**Не Ве загрижува многу**	**Воопшто не ве загрижу ва**	**Не знаете**
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Добивате лажна електронска пошта или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на ВаШиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или воопшто не е таков каков што претходно е рекламиран)	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Можност да откриете детска порнографија	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

5. Наидувате на матријал кој шири расна омраза или верски екстремизам	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. Не сте во можност да реализирате електронска трансакција како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
7. Можност Вашата социјална мрежа да биде хакирана	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
8. Можност да станете жртва на измама при користење на Вашата банкарска картичка или при користење на услуга од електронско банкарство	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да превземете контролата врз Вашиот уред	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. Можност да отркиете вирусен софтвер на Вашиот уред	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

29. Дали сте биле жртва на сајбер криминал или вознемирување?

1) Да (продолжете на наредното прашање) 2)Не (продолжете на пр.31.)

30**. Колку често сте биле жртва на сајбер криминал во ситуации како што се долунаведените?**

	Често	Повреме но	Никогаш	Не знаете
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име	1	2	3	4
2. Добивате лажна електронска пошта или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на ВаШиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања	1	2	3	4
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или воопшто не е таков каков што претходно е рекламиран)	1	2	3	4
4. Можност да откриете детска порнографија	1	2	3	4
5. Наидувате на матријал кој шири расна омраза или верски екстремизам	1	2	3	4

6. Не сте во можност да реализирате електронска трансакција како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	1	2	3	4
7. Можност Вашата социјална мрежа да биде хакирана	1	2	3	4
8. Можност да станете жртва на измама при користење на Вашата банкарска картичка или при користење на услуга од електронско банкарство	1	2	3	4
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да превземете контролата врз Вашиот уред	1	2	3	4
10. Можност да отркиете вирусен софтвер на Вашиот уред	1	2	3	4

31. Доколку имате искуство/сте биле жртва во следниве ситуации кого би известиле/контактирале?

	Полиција	Веб страна/ Добаву вач	Вашиот интернет добавувач	Организа ија за заштита на потрошув ачите	Друг (Наведи)	Ниту едно од наведе ните	Не знаете
1. Кражба на идентитетот (некој ги краде Вашите лични податоци и се претставува во Ваше име	1	2	3	4	5	6	7
2. Добивате лажна електронска пошта или телефонски повик во врска со Вашите лични податоци (пристап на ВаШиот компјутер , лозинки, информации околу Вашата банкарска сметка и електронски плаќања	1	2	3	4	5	6	7
3. Измама при електронско купување (купениот продукт не Ви е доставен, или	1	2	3	4	5	6	7

воопшто не е таков каков што претходно е рекламиран)							
4. Можност да откриете детска порнографија	1	2	3	4	5	6	7
5. Наидувате на матријал кој шири расна омраза или верски екстремизам	1	2	3	4	5	6	7
6. Не сте во можност да реализирате електронска трансакција како што се банкарските услуги или јавни сервиси поради сајбер напад	1	2	3	4	5	6	7
7. Можност Вашата социјална мрежа да биде хакирана	1	2	3	4	5	6	7
8. Можност да станете жртва на измама при користење на Вашата банкарска картичка или при користење на услуга од електронско банкарство	1	2	3	4	5	6	7
9. Ситуација во која Ви бараат пари за повторно да превземете контролата врз Вашиот уред	1	2	3	4	5	6	7
10. Можност да отркиете вирусен софтвер на Вашиот уред	1	2	3	4	5	6	7

32. Што би превзеле за да го заштитите детето од вознемирување на интернет (уценување, исмејување итн.)?

1. Ќе го следите детето во врска со неговите активности на интернет
2. Ќе го смените подесувањето во делот на поставките за прелистувачите
3. Ќе му го ограничите времето за интерент на Вашето дете
4. Ќе разговарарате со детето во врска со ризиците од употреба на интернет
5. Би сакале да сторите нешто, но не знаете како и што всушност да превземете
6. Нешто друго _(специфицирај)____________
7. Ништо нема да превземете
8. Не применливо/ немате дете
9. Не знам

ДЕЛ-4 ЕЛЕКТРОНСКИ ПЛАЌАЊА И ЕЛЕКТРОНСКО БАНКАРСТВО

Прашањата од 33- 39 се однесуваат на прашања околу користење на електронски уплати како и електронско банкарство, нивните практики, и сомнежи при користење на истото.

33. Дали користите електронско банкарство

1. Да (преминете на 35)
2. не

34. Зошто не користите електронско банкарство?

1. Затоа што Ваша позната пракса е одење во банка
2. се чувствувате покомфорно кога посетувате институција
3. се плашите од таков тип на електронски трансакции
4. не сте запознаени како функционира електронското банкарство
5. Друго ________________________________
6. не знаете

35. За корисници на електронското банкарство:
Колку често на месечно ниво ги користите банкарските услуги преку интернет?

(на пример: состојба на трансакциска сметка, пренос на средства од сметка на сметка)

1. помалку од еднаш
2. 1 до 3 пати
3. 3 до 8 пати
4. 8 до 12 пати
5. повеќе од 12 пати

36. Дали сте корисник на услугата електронски плаќања за одредени продукти/услуги?

1. да
2. не (премини на дел 5)

37.За корисници на електронски плаќања

Колку често на месечно ниво ги користите услугите на електронско плаќање за одредени продукти/услуги?

1. помалку од еднаш
2. 1 до 4 пати
3. 5 до 8 пати
4. 9 до 12 пати
5. повеќе од 12 пати

38. Што најдобро Ве опишува кога правите електронска трансакција?

1. ја правите трансакцијата на веб страна која добро ја познавате
2. проверувате дали URL адресата почнува со https или http
3. проверувате со Вашите познаници, пријатели и блиски дали веб страната е безбедна
4. директно продолжувате без многу размислување кон реализација на трансакцијата
5. Друго (специфицирај)________________________________
6. не знаете

39. Колку сте загрижени во врска со безбедноста при вршење онлајн нарачки Имајте во предвид дека "безбедност" може да се однесува на приватноста, доверливоста, и/или докажување/потврда на идентитетот за Вас или за некој друг.

1. Воопшто не сте загрижени
2. Малку сте загрижени
3. Донекаде сте загрижени
4. Знаете дека треба да бидете загрижени, но сепак не сте
5. Многу сте загрижени

ДЕЛ-5 СОЦИЈАЛНИ МРЕЖИ-КОРИСТЕЊЕ И МЕРКИ НА ПРЕТПАЗЛИВОСТ

Прашањата од 40-45 се однесуваат на прашања околу пристапот на социјалните мрежи и податоците кои граѓаните ги откриваат за себе, познавањето на политиките за зачувување на приватноста и сл.

40. Дали сте член на некоја социјална мрежа?

1. Да
2. Не (продолжете на пр. 43)

41. Ве молиме изберете ги сите социјални мрежи на кои имате креирано личен профил
(Можете да изберете повеќе од една)

а. Facebook	е. Twitter	к. Snap chat
б. YouTube	ж. Hangouts	л. Instagram
в. Hi5	з. Friends	љ. LinkedIn
г. Flikr	ѕ. Blogger.com	м. Skype
д. Bebo	и. Pinterest	н. WhatsApp
ѓ. MySpace	ј. Google +	њ. Viber

о. Друго (специфицирај)____________________

42. Кои информации кои се однесуваат лично на Вас ги споделувате на Вашиот профил на социјалната мрежа на која сте член?

(Можете да заокружите повеќе одговори)

1. Електронска пошта
2. вистинското име
3. град / Адреса (локација)
4. мобилен телефон
5. датум на раѓање
6. лична фотографија
7. друго (специфицирај)________________________________

43. Доколку Вашиот одговор на прашање бр.40 е „Не“, тогаш одберете ја причината зошто сте одговориле на тој начин. (Може да изберете повеќе од еден одговор)

1. не знаете што претставува социјална мрежа
2. не сте заинтересирани за членство на социјалните мрежи
3. се плашите од комуницирање со луѓе кои не ги познавате
4. тоа е во спротивност со Вашите убедувања
5. комуницирањето на социјалните мрежи навлегува во Вашата приватност

44. Дали сте информирани за постоење на политики на приватност на страните од социјалните мрежи?

1. Да (види наредно прашање) 2. Не (овде завршувате со Прашалникот)

45.Дали сметате дека политиките за приватност на страните од социјалните мрежи се ефективни?

1. Потполно се согласувате
2. Се согласувате
3. Не се согласувате
4. Воопшто не се согласувате
5. не знаете

46. Колку им верувате на политиките за приватност на социјалните мрежи кои ги користите?

1. Многу им верувате
2. Делумно им верувате
3. Воопшто не им верувате
4. не знаете

Ви благодаримме на одвоеното време да одговорите на Прашалникот!

ИСТОРИЈАТ НА ИСПИТУВАЊЕ ПО ФАЗИ

Во периодот од 12.02.2018 до 04.03.2018 Друштвото за интелектуални услуги СТАР-ДТ ДООЕЛ Скопје за потребите на државната агенција "Агенција за електронски комуникации (АЕК)" реализираше испитување на јавното мислење за примена на мерки за безбедност при употреба на интернет. Истото беше реализирано според НТЕС 3, што значи во 8 региони на ниво на Република Македонија на 1400 испитаници на возраст 15+. Целиот проект се одвиваше во неколку фази:

- креирање на македонска верзија на прашалникот
- креирање на албанска верзијан а прашалникот
- печатење на прашалниците
- пилот истражување за проверка на функционалноста на прашалникот
- теренско испитување
- собирање и внес на податоци
- обработка и анализа на податоци
- креирање на финален извештај
- предавање на изготвениот пост-анкетен материјал

За таа цел, ДИУ СТАР-ДТ ДООЕЛ Скопје при реализација на овој проект го состави тимот од анкетари, главно студенти од Економскиот фактултет, консултанти- аналитичари, преведувачи (за превод од англиски на оригиналниот прашалник кој служеше како база на македонскиот прашалник, и за превод на албански за подобро разбирање на прашањата за региони со повисок процент на албанска популација).

Посебна благодарност до:

- Моника Костовска
- Жарко Јевтиќ
- Александар Антески
- Теодора Стојковска
- Јована Караиванова
- Зорица Младеновска
- Јулија Костова
- Викторија Јовева
- Кристина Јаковческа
- Ивана Јовановска
- Мартин Каровски

Комплетната реализација на целиот испитен процес како и пост анкетните активности беше во надлежност на ДИУ СТАР ДТ ДООЕЛ Скопје, со адреса на ул.Димитар Мирасчиев бр,11 Скопје, 070-322-203, star_dt3@yahoo.com, FB: StarDtMk